

Piše: dr Ivana Lešević

Komunikacija – izazov savremenog doba ili antička veština?

Reč komunikacija opšte je poznata i čini se namah da je nema potrebe objašnjavati. Ipak, ne samo radi ljubopitljivosti, valja napomenuti da ova reč vodi poreklo od latinskog glagola *communico*, *communicare*. Prvo značenje ovog glagola jeste „saopštiti“, ali još važnije i ono što nas može uputiti na srž fenomena jeste drugo značenje ovoga glagola: „imati nešto zajedničko s nekim“. Osnovni preduslov komunikacije jeste da sudeonici u procesu sporazumevanja imaju nešto zajedničko – kod sporazumevanja.

Sama po sebi složena, komunikacija se usložnjava još više kada se uzme u obzir epoha. Svako doba nosi svoje osobenosti, napredak i razvoj, a oni opet postaju sastavni deo čovekovog života. Pitanje je kako komunikacija prati moderno doba, ili kako se moderno doba odražava na komunikaciju. Da li je podstiče ili osiromašuje? Šta je to što utiče na izgovoreno? Šta određuje kako će jedna poruka biti izrečena i (što je podjednako bitno) shvaćena? Upravo iz tog razloga neophodno je vratiti se veštini govora, čak i veštini pripovedanja, retorici.

Savremeni svet usložnjava komunikaciju samu po sebi, ali osiromašuje veštinu govora.

Moderno doba jeste donelo napredak u svakom smislu, ali je uticalo na to da čovekov život postane kompleksniji, ali i – usudićemo se to da kažemo – komplikovaniji, a samim tim i ljudski odnosi trpe. Komunikacija trpi. Nemamo vremena da se posvetimo sebi i drugima, ne stizemo da kažemo sve što želimo, niti kako želimo. Komunikacija se usložnjava jer je vremena malo, a mnogo toga što se želi reći, a komunikacijskih kanala je sve više. Velika je žalost što u takvoj situaciji govor, veština koja nam je po rođenju data, postaje siromašna i štura. Govor u savremenom svetu zna biti toliko nedostatan da čovek nije u stanju da pošalje poruku koja verno oslikava ono što misli. Rečnik savremenog čoveka je sve siromašniji, broj reči se progresivno smanjuje, a među njima je sve više pozajmljenica.

Ne shvata uvek čovek današnjice da, bez obzira na brojne savremene i aktuelne izra-

ze koje je naučio, govor može zvučati prazno, banalno, a često ga sagovornik i ne razume, jer – recimo to najjednostavnije moguće – nema dovoljno govorne veštine da objasni šta želi. Nije jezička veština luksuz, niti elitistička tvorevina, niti je ona na bilo koji način vezana za akademski ambijent. Veština govora, ali i pripovedanja, urođena je i prirodna. Pitanje je samo da li ćemo je negovati ili pustiti da se ugasi.

Tehnološki napredak olakšava proces komunikacije, ali otežava sporazumevanje.

Nekada su osnovni i jedini načini komuniciranja bili razgovor i pismo. Zatim su se pojavili telegraf i telefon, a sada imamo internet i pametne telefone. Kanali komunikacije su skoro neograničeni, koriste se elektronska pošta, brojne aplikacije, različite vrste „četoava“. Praktično smo uvek dostupni i praktično je nemoguće biti *oflajn*. Zbog toga uvek možemo da komuniciramo. Pitanje je, međutim, da li možemo da se sporazu-

Ne shvata uvek čovek današnjice da, bez obzira na brojne savremene i aktuelne izraze koje je naučio, govor može zvučati prazno, banalno, a često ga sagovornik i ne razume, jer – recimo to najjednostavnije moguće – nema dovoljno govorne veštine da objasni šta želi. Nije jezička veština luksuz, niti elitistička tvorevina, niti je ona na bilo koji način vezana za akademski ambijent. Veština govora, ali i pripovedanja, urođena je i prirodna. Pitanje je samo da li ćemo je negovati ili pustiti da se ugasi.

memo. Savremeni način komuniciranja podrazumeva oslanjanje na tehnologiju, koja opet može stvarati različite vrste šumova, kao što su loša internet konekcija, kvarovi u aplikacijama i slične okolnosti, koje utiču na mogućnost sporazumevanja. Ipak, čak i

ako je tehnički sve u redu, čovek se previše oslanja na kratke i sažete poruke, na popularne „emotikone“, na „gifove“, oslanja se na unapred date, veštački stvorene animacije, koje pokušavaju da iskažu ono što bi čovek sam trebalo da pokaže. Nepotpune rečenice, polovične izjave, u kombinaciji s različitim grafičkim rešenjima, onemogućavaju potpuno prenošenje poruke, a posebno prenošenje prave sadržine. Ono što nedostaje jeste verbalna kompetencija, koja se na ovaj način uprošćava do krajnjih granica, dok neverbalne komunikacije uopšte i nema, a poznato je koliki je njen značaj. Jeste nam tehnologija omogućila da komuniciramo uvek i svuda, ali nam je oduzela, ili barem umanjila, sposobnost da se razumemo.

Mora se naglasiti da jezik propada jer sposobnost govora svakog pojedinca postaje sve gora. Da li je dovoljno tek saopštiti nešto, makar polovično, i očekivati da će sagovornik razumeti? Iako mozak prirodno nadoknađuje praznine, situacija nije tako

jednostavna. S jedne strane, veza jezika i mišljenja je međusobno zavisna: kako mišljenje utiče na jezik, tako i jezik utiče na formiranje mišljenja. S druge strane, svaka komunikativna poruka sastoji se od više nivoa, budući da njen cilj nije samo da pre-

nese informaciju, već ona odaje stavove, emocije, želje i težnje sagovornika.

Čovek je društveno biće i čovek ima iskonsku potrebu, nagon za pripadanjem. Život čine kontakti koje čovek stvara, veze koje gradi i odnosi koje neguje. Kako se ti kontakti, te veze i ti odnosi održavaju, ali prvenstveno kako nastaju? Šta je to što gradi sponu među ljudima?

Komunikacija!

Interakcija jednog čoveka s drugim srž je svakog odnosa. Komunikacija se odvijala i pre nastanka jezika. Komuniciranjem saopštavamo želje, potrebe i htenja. Na isti način razumemo tuđe stavove i namere. Ostvarujemo recipročan odnos koji nas čini delom društva.

Različiti su medijumi komuniciranja. Bez osvrta na prošlost – premda bi to bila veoma interesantna tema – sagledajmo samo sadašnji trenutak komunikacije. Danas posedujemo veliki broj kanala koji prenose poruke od pošiljaoca do primaoca. Prenose se ton, slika, napisane reči. Da li se čovek previše oslanja na taj komoditet, na tu mogućnost da uvek i svakoga može da kontaktira? Da li su zbog toga sam sadr-

Veština komuniciranja data nam je svima. Da bi opstala, ipak, mora se negovati. A to je neverovatno jednostavan proces. Od najranijih dana s detetom treba razgovarati i podsticati ga da razgovara. Treba mu čitati i usađivati ljubav prema knjigama. Treba u školi podržavati svaki vid jezičke kreativnosti, treba lekturu postaviti kao uživanje, a ne obavezu. Treba predstaviti literaturu kao deo života, a ne temu za pismeni zadatak. I pre svega, treba mnogo, često i neumorno komunicirati.

žaj, ali i forma komunikacije, postali manje kvalitetni? Da li je čovek nekada znao da pažljivo i revnosno bira svaku reč, jer je bio svestan da ona neće tako jednostavno stići do onoga kome je namenjena?

Veština komuniciranja data nam je svima. Da bi opstala, ipak, mora se negovati. A to je neverovatno jednostavan proces. Od najranijih dana s detetom treba razgovarati i podsticati ga da razgovara. Treba mu čitati i usađivati ljubav prema knjigama. Treba u školi podržavati svaki vid jezičke kreativnosti, treba lekturu postaviti kao uživanje, a ne obavezu. Treba predstaviti literaturu kao deo života, a ne temu za pismeni zadatak. I pre svega, treba mnogo, često i neumorno komunicirati.

Komunikacija postaje bolja komuniciranjem. Razgovorom se učimo boljem razgovoru. Pažljivim slušanjem treniramo sopstvene perceptivne sposobnosti.

I šta je rezultat, a šta je cilj?

Vremenom postajemo dovoljno vešti da izrazimo sopstvene misli na jasan, koncizan, ali i precizan način. Ono što govorimo postaje prava i verodostojna slika onoga što mislimo. Naše reči nedvosmisleno, bez mogućnosti zabune i nesporazuma, prenose željenu poruku, u svakodnevici, u porodici, na poslu. Na taj način svaka vrsta komunikacije, od interpersonalne do javnog nastupa, postaje kvalitetna. Ako je cilj da sagovornika u nešto ubedimo, ubedićemo ga. Ako je cilj da razuverimo, razuverićemo. Ako je cilj da slikovito opišemo, to ćemo i uraditi.

Reč je moćna i reč je moć! ➡

dr Ivana Lešević
Fakultet za primenjeni menadžment,
ekonomiju i finansije
www.mef.edu.rs